

26.03.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1912
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.03.2025/240
Karar Numarası : 2025/162
Başvuran : M.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörlüğünde görev yapan başvuranın işyerinde yıldırıma ve otizm spektrum bozukluğu (OSB) tanısı olan çocuğunu rehabilitasyon merkezine götürmek için talep ettiği iznin verilmemesi nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle:

a. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinde 16/10/2023 tarihinden itibaren ... olarak görev yaptığını,

b. Personel servisinin ihtiyacı karşılamadığı hallerde bazı şube müdürleri ve daire başkanlarının evlerinden alınıp evlerine bırakıldığını tespit ettiğini, bunun üzerine 14/4/2024 tarihinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 235 ve 236'ncı maddeleri kapsamında müracaatta bulunduğunu,

c. Müracaatını takip eden süreçte kendisine işyerinde yıldırma (mobbing) uygulanmaya başlandığını,

ç. Kendisinin kalp rahatsızlığı olduğunu, çocuklar için özel gereksinim raporu (ÇÖZGER) ile OSB tanısı konulan çocuğu nedeniyle Ankara'da bulunduğunu, eşinin rahatsızlandığı ve/ya yetişemediği zamanlarda çocuğunu rehabilitasyon merkezine götürmek için izin talep ettiğini, ancak talebinin reddedildiğini, bu durumun engellilik temelinde ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiğini iddia etmiş ve söz konusu uygulamanın sonlandırılmasını talep etmiştir.

3. Muhatap Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinden alınan yazılı görüşte özetle:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

a. Başvuranın OSB tanısı konulan çocuğunu rehabilitasyon merkezine götürmek için haftanın üç günü (Salı, Çarşamba ve Cuma) öğleden sonra için izin talep ettiği, söz konusu talep 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun (DMK) “*Çalışma Saatleri ve İzinler*” başlıklı 5'inci bölümünde yer almadığından başvuranın talebinin DMK'nın 105'inci maddesinde yer alan “*Hastalık ve refakat izni kapsamında*” değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda Yükseköğretim Kurumundan görüş alma ihtiyacının hasıl olduğu,

b. Söz konusu görüş talebine ilişkin yazıda yer verilmek üzere Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in 16'ncı maddesinde yer alan “*Başvuru dilekçesi veya formuyla istenen bilgi veya belgeler, yeterince açık ve anlaşılır değilse, kurum ve kuruluşlar başvurunun hangi nedenlerle yeterince açık ve anlaşılır olmadığını başvuru sahibine bildirebilir ve ek bilgiler sunmasını isteyebilir...*” hükmüne istinaden ilgili rehabilitasyon merkezinin eğitim programının başlangıç ve bitiş tarihlerini belirten resmi belgenin Rektörlüğe sunulması halinde gereğinin yapılacağına 1/7/2024 tarihli ve ... sayılı yazı ile başvurana bildirildiği, ancak başvuranın söz konusu belgeyi ibraz etmeden Kurumumuza, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine (CİMER), Yükseköğretim Kuruluna, Kamu Denetçiliği Kurumuna (KDK) ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonuna başvuruda bulunduğu,

c. Başvuranın KDK'ya yaptığı başvuru neticesinde Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 27'nci maddesinde yer alan “*İnceleme ve araştırma devam ederken Kurum tarafları dostane çözüme davet edebilir.*” hükmüne istinaden tarafların dostane çözüme davet edildiği,

ç. Söz konusu davet üzerine yapılan görüşme neticesinde başvuranın rehabilitasyon merkezinde uygulanan eğitim programı doğrultusunda haftanın üç günü öğleden sonra (Salı, Çarşamba ve Cuma) çocuğuna refakat etmesinin uygun bulunduğu ve eğitim programında değişiklik olması halinde görev yaptığı birime yazılı olarak bildirmesinin kararlaştırıldığı, Rektörlüğün 24/9/2024 tarihli ve ... sayılı yazısı ile dostane çözüm kararının uygulanması ve adı geçene tebliğ edilmesi hususunda başvuranın görev yaptığı birime bildirim yapıldığı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte başvuran özetle:

a. Başvuru dilekçesindeki iddiaları hakkında muhatap tarafından sunulan belgelerin beyanları ile uyuşmadığı, Personel Daire Başkanlığının dostane çözüm kararına ilişkin 24/10/2024 tarihli ve ... sayılı yazısının tebliğinden sonra KDK'ya, Hazine ve Maliye Bakanlığına, TİHEK'e ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonuna şikâyet ettiği için işyerinde yıldırmanın artarak devam ettiği;

b. İç kontrol sistemine ilişkin görevinden iç denetçinin yazdığı asılsız bir yazı ile azledildiği ve Kurumdan ayrılması yönünde kendisine baskı yapıldığı,

c. KDK'ya yaptığı başvurular hakkında incelenemezlik kararı verildiği, Hazine ve Maliye Bakanlığının TBMM Dilekçe Komisyonu ile KDK'nın verdiği kararları temel aldığı ve 5018 sayılı

Kanun'un Geçici 5'inci maddesine aykırı görüş vererek süreci sonlandırdığı ve maruz kaldığını iddia ettiği işyerinde yıldırmanın tespit edilmesi için yerinde inceleme ve tanık dinlenmesini talep ettiği ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ... Çocuklar, yaşlılar, özürllüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre makul düzenleme "Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri" ifade etmektedir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı" başlıklı 3'üncü maddesine göre:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

8. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık türleri: "a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz g) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık" şeklinde sıralanmıştır.

9. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal

hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür."

10. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde: "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek." Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

11. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun konusu" başlıklı 31'inci maddesi şöyledir:

"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri, başvurunun konusunu oluşturur."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.

(2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenebilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır."

13. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön inceleme üzerine verilecek kararlar" başlıklı 49'uncu maddesi şöyledir:

"(1) Başvurunun, 48 inci maddede yer alan şartlardan herhangi birini taşınamaması hâlinde incelenemezlik kararı verilir. Bu karar, başvurucuya tebliğ edilir ve tebliğ ile birlikte durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden tekrar işlemeye başlar. Başvuruların ön incelemesinde dosyada başvuru konusu edilen hususlardan bir kısmı incelenemez nitelikte de olsa dahi diğer bazı başvuru konuları yönünden esas incelemeye geçilmesi gerektiği sonucuna vardığında Kurul kısmi incelenemezlik kararı verebilir.

(2) Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesi ilgili taraftan talep edilmeden yapılan başvuru hakkında ilgili tarafa gönderme kararı verilir. Gönderme kararı başvurucuya da tebliğ edilir. Kuruma başvuru tarihi, ilgili tarafa başvurunun gönderilme tarihi olarak kabul edilir. İlgili Kurum 15 gün içerisinde cevap verir. Başvurunun Kurum tarafından ilgili tarafa gönderilmesi üzerine; a) İlgili tarafça başvurucuya verilecek cevabın tebliği tarihinden, b) İlgili tarafça otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren Kuruma yeniden başvuru yapılabilir.

(3) İlgili tarafın yanlış gösterilmesi durumunda Kurum, resen doğru tarafı belirler ve inceleme aşamasına geçer.

(4) İncelenemezlik kararı doğrultusunda, eksikliklerin giderilmesi şartıyla yeniden Kuruma başvuru yapılabilir.

(5) Başvurunun 48 inci maddede yer alan şartları taşıması hâlinde inceleme ve araştırma aşamasına geçilir. (6) Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir."

14. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.

15. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları

taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

16. Mezkûr Yönetmelik'in "Uzlaşma kararı" başlıklı 71'inci maddesi şöyledir:

"(1) Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52 nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

17. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası, "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmünü haizdir. Başvuru dilekçesinden başvuranın personelin servis ihtiyacı karşılanmadığı halde bazı şube müdürleri ve daire başkanlarının evlerinden alınıp evlerine bırakıldığını tespit ettiği, bunun üzerine 14/4/2024 tarihinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 235 ve 236'ncı maddeleri kapsamında müracaatta bulunduğu ve bu nedenle işyerinde yıldırıma maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Başvuran işyerinde yıldırıma maruz kaldığını iddia ettiği süreçte OSB tanısı olan çocuğunu rehabilitasyon merkezine götürmek için talep ettiği iznin kendisine verilmediğini belirtmiştir. Bu çerçevede işyerinde yıldırma iddiaları ile engellilik temelinde ayrımcılık iddialarının ayrı ayrı ele alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

18. 6701 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde işyerinde yıldırma, Kanun'da sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak bir kişiyi işinden soğutmak, dışlamak, bıkırtmak amacıyla kasıtlı olarak yapılan eylemler şeklinde tanımlanmıştır. Aynı Kanun'un 3'üncü maddesinde ise ayrımcılık temelleri, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş şeklinde sıralanmıştır. Buna göre, işyerinde yıldırma sonucunu doğurduğu iddia edilen eylem veya eylemlerin bu kapsamda değerlendirilebilmesi için, söz konusu eylem veya eylemlerin yukarıda sayılan temellere dayalı olarak kişiyi işinden soğutmak, dışlamak veya bıkırtmak amacıyla yapılması ve yıldırma kastının bulunması gerekmektedir. Anılan temeller, sayma suretiyle (numerus clausus) belirlenmiş olup; bunların dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller Kanun kapsamı dışında kalmaktadır. Bu nedenle başvuranın işyerinde yıldırma iddiasının 6701 sayılı Kanun kapsamında incelenebilmesi için işyerinde yıldırma teşkil ettiği ileri sürülen eylemler ile ayrımcılık temelleri arasında nedensellik bağının ortaya koyulması gerekmektedir. Ancak başvuran maruz kaldığını iddia ettiği işyerinde yıldırma sürecinin başvuranın kendisinin 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde sayılan herhangi bir özelliğinden ve/ya çocuğunun engel durumundan kaynaklanmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle başvuruya konu

işyerinde yıldırma iddiasının 6701 sayılı Kanun’da yer alan ayrımcılık temellerinden birine dayandırılmaması ve yapılan inceleme ve araştırmada da herhangi bir ayrımcılık temelini tespit edilememesi sebebiyle başvurunun işyerinde yıldırma bakımından inceleme şartlarını taşımadığı ve bu yöndeki iddialarının kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

19. Öte yandan başvuru dilekçesinden, OSB tanısı olan çocuğunu rehabilitasyon merkezine götürmek üzere talep ettiği iznin kendisine verilmediği iddiası çerçevesinde başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

20. Mezkûr Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasında; *"İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir."* hükmü yer almaktadır. Başvurunun ekinde yer alan belgelerden başvuranın çocuğunu rehabilitasyon merkezine götürebilmek için yaptığı başvurular üzerine Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörlüğü Personel Daire Başkanlığının 16/5/2024 tarihli yazı ile Strateji Geliştirme Daire Başkanlığından görüş talep ettiği ve Strateji Geliştirme Başkanlığının 1/7/2024 tarihli yazısı ile idari izin hakkında *"Bilindiği üzere 657 sayılı Kanun ’un 5 ’inci Bölümünde idari izin hakkında herhangi bir ifadeye yer verilmemekle birlikte mer’i mevzuat hükümlerinde memurlar için öngörülen izin çeşitleri arasında (yıllık izin, mazeret izni, hastalık ve refakat izni, aylıksız izin) idari izin adlı bir izin çeşidi de bulunmamaktadır."* şeklinde olumsuz görüş bildirildiği görülmüştür. Dolayısıyla başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği değerlendirilmektedir. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

21. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38]. Ayrımcılık yasağı, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi’nin 2’nci maddesinde *"Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayrım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayrımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir."* şeklinde yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 14’üncü maddesinde ise *"Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır."* düzenlemesi yer almaktadır.

22. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak şeklinde tanımlanmıştır (AİHM,

Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48; AİHM, Okpisz/Almanya, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). Ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğini değerlendirmek için öncelikle ayrımcılığa neden olduğu iddia edilen işlemin ya da eylemin amacı ile sonucu arasındaki ilişkiye bakmak gerekmektedir. AİHM kararlarına göre, muameledeki farklılık, objektif ve makul bir gerekçeye sahip değilse ya da meşru bir amaç izlenmemişse ayrımcılık söz konusudur (AİHM, Abdulaziz, Cabales ve Balkandalı/Birleşik Krallık, B. No. 9214/80..., 28/5/1985, para. 72).

23. Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da; nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantınlık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, Nuriye Arpa, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58). Bu nedenle hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleyle tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, Burcu Reis, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

24. BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) 2'nci maddesine göre: "*Engelliliğe dayalı ayrımcılık, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı ve makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesini kapsamaktadır.*"

25. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 6701 sayılı Kanun'da da engelliliğe dayalı ayrımcılık EHİS'e paralel olarak düzenlenmiştir. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "*Tanımlar*" başlıklı 3'üncü maddesinde engelliliğe dayalı ayrımcılık; "*siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama*" olarak ifade edilmiştir

26. 5378 sayılı Kanun'un "*Ayrımcılık*" başlıklı 4/A maddesi şöyledir: "*Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır. Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez.*"

27. 5378 sayılı Kanun'un "*Topluma dâhil olma*" başlıklı 4/B maddesi ise şöyledir: "*Engellilerin toplumdan tecrit edilmeleri ve ayrı tutulmaları önlenir. Engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda bağımsız olarak toplum içinde yaşamaları esas olup, özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar. Engellilerin topluma dâhil olmaları ve toplum içinde yaşamaları amacıyla bireysel destek hizmetleri de dâhil olmak üzere ihtiyaç duydukları toplum temelli destek hizmetlerine*

28. Somut olayda, başvuranın ayrımcı muamele iddialarının kendisi ile ilgili bir özellikten değil, bakmakla yükümlü olduğu çocuğunun engel durumundan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Avrupa Birliği Adalet Divanı 2008 yılında engelli bir çocuğu olan çalışanın çocuğuna bakabilmesi için esnek çalışma saatleri taleplerinin kabul edilmemesi ve engelli çocuğu nedeniyle ayrımcılığa uğradığı iddialarına ilişkin verdiği kararında, kendisi engelli olmasa dahi, bakmakla yükümlü olduğu engelli bir çocuğu olan kişiye bu sebebe bağlı olarak işyerindeki emsal çalışanlara göre daha az lehte davranılmasının doğrudan ayrımcılık oluşturacağını ve ayrımcılık yasağına ilişkin hukuki düzenlemelerin yakın kişilerin özellikleri nedeniyle ayrımcı muamele uygulanması durumlarında da uygulanacağını belirtmiştir (ABAD, Coleman – Attridge Law and Steve Law, DavaC-303/06 [2008] I-5603, 17 Temmuz 2008). Bu çerçevede başvuranın ÇÖZGER ile OSB tanısı konulan çocuğunu rehabilitasyon merkezine götürmek için talep ettiği idari iznin verilmediği iddiasının engellilik temelinde ayrımcılık yasağı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir.

29. Yapılan inceleme ve araştırmaya esas teşkil etmek üzere Kurumumuzca muhatap Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinden alınan yazılı görüşte başvuranın 2/9/2024 tarihinde KDK'ya başvuru yaptığı, söz konusu başvuru üzerine KDK tarafından tarafların Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 27'nci maddesinde yer alan *"İnceleme ve araştırma devam ederken Kurum tarafları dostane çözüme davet edebilir."* hükmüne istinaden dostane çözüme davet edildiği, söz konusu davet üzerine yapılan görüşme neticesinde alınan dostane çözüm kararında başvuranın rehabilitasyon merkezinde uygulanan eğitim programı doğrultusunda haftanın üç günü öğleden sonra (Salı, Çarşamba ve Cuma) çocuğuna refakat etmesinin uygun bulunduğu, eğitim programında değişiklik olması halinde görev yaptığı birime yazılı olarak bildirmesinin kararlaştırıldığı ifade edilmiştir. Nitekim muhatap, KDK'nın söz konusu kararı ile birlikte Rektörlüğün başvuranın görev yaptığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığına bu kararın uygulanması ve başvurana tebliği yönündeki talimatını içeren 24/9/2024 tarihli ve ... sayılı yazısını Kurumumuza sunmuştur.

30. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 71'inci maddesi: *"Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi halinde veya başvurunun 52'nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir."* hükmünü haizdir. Somut olayda 6701 sayılı Kanun kapsamında engellilik temelinde ayrımcılık yasağı ihlali iddiasına ilişkin talebin çözüme kavuşturulduğu ve tarafların uzlaştıkları anlaşılmıştır. Bu kapsamda; mezkûr Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 65'inci ve 71'inci maddeleri uyarınca başvurunun uzlaşmayla sonuçlandığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

- A. Başvurunun iş yerinde yıldırma iddiası yönünden KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
- B. Başvuruda engellilik temelinde ayrımcılık iddiası yönünden UZLAŞMA KARARI VERİLMESİNE,
- C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
- Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,
- 12/3/2025 tarihinde Saffet BALIN'ın karşı oyu ile OY ÇOKLUĞUYLA karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

Ek: 2025-162 M.K. Kurul Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu(1 Sayfa)

20.03.2025

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : M.K.
Karar Numarası : 2025/162

6701 sayılı Kanunu’nun 18’inci maddesinin üçüncü fıkrası; “*Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir...*” hükmünü haizdir.

Hükmün açık ifadesinden anlaşılabileceği üzere bir başvurunun uzlaşma yoluyla sonuçlandırılabilmesi için Başkan’ın daveti ve tarafların konuya ilişkin iradesinin uyuşması gerekmektedir.

Somut olayda Kanun'un ifade ettiği prensiplere uygun bir uzlaşma prosedürü işletilmediğinden sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :